

Vojenství v období mezi světovými válkami

BSS 102 Dějiny vojenství

Základní charakteristika vojenství v meziválečném období

- Po válce snaha o regulaci zbrojení, od poloviny třicátých let závody ve zbrojení
- Dozvuky první světové války – série konfliktů vyjasňujících poválečné poměry (cca 1918-1922)
- Pohraniční a koloniální konflikty
- Konflikty předznamenávající druhou světovou válku (španělská občanská válka), nebo do ní přerůstající (japonsko-čínský konflikt)

Nejvýznamnější ozbrojené konflikty meziválečného období

- Ruská občanská válka (1917-1922) a polsko-sovětská válka (1919-1921)
- Řecko-turecká válka (1920-1922)
- Válka o Chaco – Paraguay vs. Bolívie (1932-1935)
- Italská válka v Etiopii (Habeši) (1935-1936)
- Španělská občanská válka (1936-1939)
- Občanská válka v Číně (1925-1949), japonská intervence v Mandžusku (1931-1932) a v Číně (1937-1945)
- Japonsko-sovětské boje u jezera Chasan (1938) a u Chalkin Golu (1939)

Snahy o odzbrojení

- Společnost národů (1920) – snaha zprostředkovat mírovou spolupráci mezi národy a odzbrojení, postupně obcházena
- Briand-Kelloggův pakt (1928) – zřeknutí se války jako prostředku (mezi)národní politiky, postupně podepsán 60 státy → přestalo se mluvit o válce
- Neúčinné, chyběla sankce za porušení

Regulace válek a zbrojení

- Ženevská konvence o zacházení se zajatci
- Omezení námořního zbrojení
 - Washingtonská konference (1921-2)
 - 15 let moratorium na výstavbu bitevních lodí
 - omezení výtlaku a výzbroje křižníků
 - stanovení poměru bitevních a letadlových lodí mezi pěti mocnostmi (UK, USA, Japonsko, Francie, Itálie)
 - Londýnská konference (1930)
 - omezení a stanovení poměrů sil na další kategorie, již bez Francie a Itálie
 - Neuspěly snahy o zákaz ponorek

Hlavní trendy armádním vývoji

- Doplňování armády:
 1. všeobecná branná povinnost (+ případně milice);
 2. námezdní armáda doplňovaná dobrovolníky (vnuceno poraženým státům);
 3. námezdní armáda doplněná armádou územní.

Koncem třicátých let všeobecná branná povinnost (mimo USA)

- Nové typy vojsk
 - tanky a jak je organizovat
 - výsadkové vojsko
- Ve španělské občanské válce fenomén mezinárodních dobrovolníků (interbrigadisté i podpora Frankovi).

Úvahy o dalším vývoji vojenství

- G. Douhet – *Nadvláda ve vzduchu* (1921), důraz na letecké síly, přecenil význam bombardování
- Fuller – mechanizovaná armáda
- de Gaulle – silná profesionální armáda, využití tanků, nelze se omezit jen na (pasivní) obranu

Strategie a taktika pozemní války

- V ruské občanské válce a rusko-polské válce naposledy výrazný význam jezdeckva
- Postupná motorizace pozemních jednotek → vznik motorizovaných, mechanizovaných a tankových divizí → zvyšování mobility, nové nároky na logistiku
- Vzdrost palebné síly, zvyšování počtu minometů a děl.
- V čínské občanské válce a v protijaponské válce formulovány zásady guerillové války (Mao Ce-tung „partyzán jako ryba ve vodě“), ve španělské občanské válce význam vojenského povstání a diverze („pátá kolona“)

Fortifikace

- Liniová opevnění
- Železobetonové pevnosti
- Hlavní vliv francouzského fortifikačního myšlení a Maginotovy linie
- Československo (pohraniční opevnění), Finsko (Mannerheimova linie), Řecko (Metaxasova linie), SSSR (Stalinova linie), Německo (Západní val/Siegfriedova linie), Belgie (Alexandrova linie)...

Pěchotní zbraně

- Postupné zavádění poloautomatických zbraní a zkoušení automatických
- Zavádění nových typů samopalů
- Snižování váhy lehkých i těžkých kulometů
- Rozvoj lehkých minometů

Dělostřelectvo

- Modernizace výzbroje z první světové války (prodlužování hlavně a zvyšování ústové rychlosti střely → zvýšení dostřelu)
- Snaha vyvinout univerzální polní dělo (schopné boje se všemi terči, včetně tanků a letadel, nahrazující kanón i houfnici) → neúspěšná; úspěšnější spojení méně úkolů (protiletadlové dělo použitelné i v boji proti tankům)
- Prozatím omezená motorizace
- Zkoušení raket (Německo, SSSR)

Tanky

- Zvýšení rychlosti tanků
- „móda“ tančičků (do 4t, často jen kulometry)
- Tanky se začínají dělit na lehké, střední a těžké
- Po španělské občanské válce zesílení pancéřování tanků (zvláště lehké tanky byly zranitelné v boji)
- Debaty o strategickém a taktickém využití tanků (průzkum, význam v útoku – podpora útoku pěchoty menšími oddíly x operace větších tankových útvarů)

Chemické zbraně

- Udržování chemických vojsk ve všech důležitých armádách, nové látky
- Nasazení v několika koloniálních konfliktech a občanských válkách (K. Čapek: Bajky a podpovídky: „*Zpráva z bojiště* Náš hrdinný plynový útok obrátil hordy domorodců na zbabělý útěk“)
- Japonsko v Číně využívalo minometné chemické útoky
- Obavy z leteckého chemického bombardování, příprava civilistů na obranu proti němu

Letectvo

- Rozvoj všech druhů letectva, růst rychlosti, doletu, nosnosti
- Před druhou světovou válkou přechod od dvouplošníků k jednoplošníkům
- Stíhací letadla – rychlost postupně k 500 km/h, sílí výzbroj (více kulometů, velkorážné kulometry, kanony)
- Lehké, střední i těžké strategické bombardéry
- Střemhlavá bombardovací letadla
- Transportní letadla
- V roce 1939 vzlet prvního pokusného raketového letadla a proudového letadla

Námořnictvo

- Na konci třicátých let začátek stavby bitevních lodí, mimo limity dané Washingtonskou konferencí
- USA, Japonsko a Velká Británie rozvíjely letadlové lodě, ostatní tuto zbraň podcenili
- Rozvoj ponorkového loďstva, zvyšuje se akční radius
- Novým prvkem letecká torpéda
- Aplikace námořní blokády ve španělské občanské válce